

līdz tirgus spēkam

Jānis Grasbergs

ku katram atsevišķi. Tā mēs stiprinām ķēdi.

A. Ludriksons: – Graudu nozarē divi Latvijā spēcīgākie kooperatīvi “VAKS” un “Latraps” sasnieguši tik lielu graudu apjomu, ka var pilnībā nodrošināt pilnu kuģu uzlādi un kravu pārdošanu pašu spēkiem eksportā. Piena nozarē ir daudz kooperatīvu, un konkurējam savā starpā. Manuprāt, vajadzētu sanākt kopā, lai nebūtu šīs konkurences. Otrs – mums jācinās par piena apjomu un cenu, nav kā graudos – vienā kuģī saber 3000 tonnas graudu un prom eksportā. Piena nozarē mums vēl ir tālu līdz reālam tirgus spēkam. Nerunājot par pārstrādi. Jā, mums tāda bija, taču te mums būs jāsāk darbs no jauna. “E-piim” kooperatīvs ir noteikti atbalstāms, tas ieviesīs korekcijas tirgū, bet redzēsim, kā projekts attīstīsies.

– “Piena loģistiku” pirms pieciem gadiem izveidoja kooperatīva “Trikāta” piensaimnieki, kas bija piedalījušies “Latvijas piena” radīšanā un diemžēl – arī zaudēšanā. Vai “Latvijas piena” mācības kooperatīvā ir izvērtētas?

– Es domāju, ka nopietni izvērtētas nav. Tā ir pārāk sāpīga lieta. Veidojot “Piena loģistiku”, pat statūtos ierakstījām, ka neveiksim pārstrādi. Domāju, ka mums jāspēr tālākie soļi piena apjomu palielināšanā, tikai tad varam domāt, ko darīt ar pārstrādi. Skatāmies uz “E-piim”, redzēsim, kā veiksies... Pagaidām mūsu kooperatīvam ir 200 tonnas svaigpiena dienā.

J. Grasbergs: – Kad pirms četriem gadiem vēl biju piensaimnieks un vadīju “Piena loģistikas” kopsapulci, atceros, ka mums darba kārtībā nebija paredzēts punkts par statūtu grozījumiem. Tomēr biedri cēlās kājās, ar rūgtumu atcerējās “Latvijas piena” stāstu un

Agris Ludriksons

prasīja statūtos ierakstīt punktu, ka mums nedrīkst piederēt piena pārstrāde. Par to nobalsoja vienbalsīgi. Es ticu, ka ar laiku šīs domas mainīsies, piena nozarē kooperācijas pārstrāde atgūst zemnieku uzticēšanos, un nākamie soļi pārstrādes virzienā tiks sperti. Neredzu, ka tas varētu notikt tuvākajos 5 vai pat 10 gados. Kooperācijai vispirms jāizaug loģistikas ziņā, ir jābūt stabiliem biedriem, kas saražo pienu, to savāc un pārdod. Viens no “Latvijas piena” klupšanas akmeņiem bija tas, ka zemnieku kooperatīvi kopā sanāca īsu brīdi pirms projekta realizēšanas. Nebija piecu vai desmit gadu stabilas kopdarbības.

Liellopu audzētāju kooperāciju mēs LLKA jau sen gaidījām

– Nesen publiski izskanējis gadījums ar kooperatīva “Agrario” maksātnespējas lietu, kur Augstākās tiesas senāts, noraidot maksātnespējas administratora prasību par naudas piedziņu no kooperatīva biedriem, tomēr ir atzinis tos par ieinteresētajām personām. Tas nozīmē, ka nākotnē par kooperatīva neveiksmēm var nākties maksāt biedriem. Kā vērtējat šādu tiesas lēmuma precedentu?

I. Jansons: – LLKA plāno šo tiesas lēmumu nopietni izvērtēt, jāvērtē juridiskie termini un interpretācijas, te būs nepieciešama

juristu palīdzība. Vispirms mums, LLKA un kooperatīvu vadītājiem, nepieciešams iegūt pilnu informāciju, lai saprotamā valodā varētu runāt tālāk, ko šāds lēmums var nozīmēt.

Pats notikums, kad kooperatīvs iekļuvis maksātnespējas procesā, ir nepatīkams. Šādi gadījumi nav izslēgti, bankrotēt var jebkurš uzņēmums. Ja tas notiek privātajā sektorā, tad par to neviens īpaši nesatraucas, bet, kolīdz runa ir par kooperatīvu, tad izskan dažādas runas, visi grib būt eksperti. Savā ziņā lauksaimnieks, kurš ir bijis kooperatīvā, par tā darbību ir atbildīgs, jo viņam jāseko līdz darbībai, tajā skaitā maksātnespējas procesam, ja kooperatīvs tādā nokļūst. Maksātnespējas process jāierosina pašiem biedriem, kolīdz tiek pamanīts, ka tas tuvojas, nedrīkst gaidīt brīdi, kad parādi vairākkārt pārsniedz aktīvu vērtību. Protams, pamata atbildība ir kooperatīva vadībai. Uzskatu, ka “Agrario” biedriem – lauksaimniekiem – vajadzēja piedalīties šajā procesā ar vienu juridisko konsultāciju, jo pretī sež maksātnespējas administrators, kura ienākumi atkarīgi no tā, cik ilgi viņš šajā amatā izdomā sev darbus.

Šobrīd ir pirmais tiesas spriedums, kurā atzīts, ka lauksaimniekiem parādi nebūs jāmaksā. Vienai lietai gan jābūt skaidri noteiktai – ja lauksaimnieks nav piedalījies lēmuma pieņemšanā kā biedrs, kurš ir šī uzņēmuma īpašnieks, un nav varējis aizstāvēt savas ekonomiskās intereses, tad viņš jāvērtē kā piegādātājs. Nekur pasaulē piegādātājiem neliek maksāt maksātnespējīga uzņēmuma parādus. Ceru, kā šāda prakse tiks turpināta arī pie mums. Neesmu dzirdējis, ka kaut kur tiktu piemērota tāda prakse, kādu “Agrario” gadījumā gribēja piemērot maksātnespējas administrators. Šis bija brutāls uzbrukums. Tika izmantots tas, ko mēdz izmatot arī privātbiznesa gadījumos, kad ir daudz dalībnieku. Viņus sāk šķelt, “mētāt” informāciju, tiek piespēlētas dažādas draudu lietas, un zemnieki sāk vērtēt, cik lielas problēmas var rasties. Arī šajā gadījumā zemniekiem bija jākooperējas un jāturas kopā. To zemnieki neizmantoja. Iespējams, ka lauksaimniekiem nepieciešams kooperatīvs, kas risina viņu juridiskos jautājumus un palīdz arī citos jautājumos, tajā skaitā Eiropas regulās, kuru nelasīšanu mums dažkārt pārmet.

Mēs šo lietu tā neatstāsim, jo tas var mest šaubu ēnu uz kooperatīvu tālāku attīstību.